

ES SAIG

ALGAIDA-NÚM. 169 -GENER 1995 -PREU: 150 PTA

EDITORIAL

AMB ELS NOSTRES MILLORS DESITJOS

Com és tradicional en tot començament d'any, hem rebut un caramull de felicitacions, totes elles amb els millors desitjos per a la nostra revista i per a l'equip que hi treballam. No cal dir com les agraïm, aquestes mostres de bona voluntat, i les retornam, multiplicades, a entitats i particulars i ben especialment als nostres lectors.

Diuen que des del punt de vista de la recuperació econòmica entram en una etapa de consolidació, que la crisi es pot donar per acabada, que començam a alçar el cap i que això forçosament repercutirà de manera positiva sobre les xifres de l'atur i en les nostres butxaques. Esperem que sigui així.

La veritat és que a Mallorca la temporada turística ha estat molt bona i que els ingressos per aquest concepte han augmentat considerablement. (Altra cosa és saber en què es reinverteixen aquests beneficis). Diuen que la temporada d'enguany encara serà millor i que també es preveu un recobriment de la construcció, un altre motor decisiu per a la nostra economia. (Però alerta, que també sabem a quins excessos duu la febre constructora). Les previsions indiquen, per tant, que, tot i la corrupció que ens envolta, seguirem essent una comunitat "opulenta" i amb les nostres divises continuarem engreixant la "gent guapa" de Madrid i dels seus voltants. I qui la vol millor, que la cerqui.

Però, vius, que no tot és color de rosa. El panorama polític és ben tèrbol. La impressió que té la gent -una impressió que els mitjans de comunicació s'encarreguen de fomentar, amb raó o sense, amb proves o sense- és que no hi ha un pam de net. I que això passa tant allà com aquí. Que, d'incorrupte, ja només queda el cos de la Beata. I això no és bo, entre d'altres coses perquè amb tota seguretat no és vera. Si ho fos, ja podríem plegar perquè quan no queden indemnes uns valors en què poder creure tot s'esbaldrega i s'esfondra.

En fi, voldríem que s'acomplissin els bons averanys i que els altres resultin auguris de profetes fracassats. I molts d'anys per a tots.

LA NOSTRA PORTADA

Si en esser dins l'església alçau el cap podreu veure aquest relleu que figura un dels medallons de les voltes. Però segur que no destriareu els detalls com ho podeu fer en aquesta fotografia de Joan Capellà.

Bolletí de l'Obra Cultural d'Algaida
Revista mensual. D.L.P.M. 495/80
Domicili: Rei, 1. Algaida.
Tf: 66 50 40 / 27 25 76
Fax 12 50 44

Imprimeix: Tirrena, SA. Manacor
Tf 55 52 12

ES SAIG només es responsabilitza de
l'Editorial.

Dirigeix: Delfi Mulet
Administra: Directiva de l'Obra Cultural
Mecanografien: Mireia Mulet i Guillem Vanrell
Collaboren: Pere Mulet, Joan Trobat, Joan Mulet, Biel Bibiloni, Biel Sastre, Miquel Fiolet, Xesc Oliver, Víctor Andreu, Víctor Mulet, Miquel Serra, Antònia Ma Mulet, Catalina Martorell, Jaume Jaume.

calaix de sastre

UN PONT DE BITLLETS VERDS

Potser trobareu que aquest escrit fa cara de son, i no vos faltarà raó. Perquè darrerament, vespre sí, vespre també, em visita l'angelot de la consciència i no em deixa aclucar ull. Té la fermesa dels bons mestres; no es cansa de repetir-me: "Carabassot! Per la teva culpa, hem perdut dos-cents mil milions de pessetes". I, coneixedor de la supremacia de la imatge sobre la paraula, escriu ben clara la quantitat en xifres: 200.000.000.000. Un dos i, sobretot, onze zeros a la dreta, d'aquells que pinten molt. Massa zeros. Una catàstrofe econòmica.

Vaig ser molt feliç, els primers dies de desembre. Dilluns de la famosa setmana vaig anar a la feina, ves quin remei, i després, com tants i tantes, un viatge de quatre dies per allò de matar l'aranya. Però la felicitat és amiga de la innocència. Vet aquí que, en tornar, els senyors empresaris confederats m'han descobert la irresponsabilitat dels qui ens agrada practicar l'esport del *ponting*. Ells, experts enginyers de la cosa econòmica, han sabut valorar la construcció del polèmic aqüeducte del desembre passat: en dos-cents mil milions de pessetes, han fixat les pèrdues econòmiques per aquells dies no treballats. Una doblerada! (Per més inri, avui mateix la ràdio ha informat de la quantitat total gastada en loteria de Nadal: uns 190 mil milions de pessetes. La setmana del pecat puja més que la grossa nadalenca. Un desastre, vaja).

Ja diuen que qui ens vol bé, ens farà plorar. De llavors ençà, plor la meva taca, la meva funesta contribució a la perdurabilitat de la crisi econòmica. Perquè ells, els senyors empresaris, solidaris fins a perdre l'oremus, no planyen els pursos que no han pogut fumar, ni les joies que no han pogut lluir. Tampoc no planyen els cotxes sense estrenar ni les barques sense navegar. Bons germans, es desesperen per la pèrdua col·lectiva; han parlat amb un altruisme corprenedor: tothom ha perdut dos-cents mil milions de pessetes. I han remarcat la força del "tothom". Si substituïm aquest "tothom" pel nombre de clients actuals i futurs de la hisenda pública, uns quaranta milions de bona mesura, i feim la repartidora corresponent, surt una pèrdua de cinc mil milions de pessetes per cap. Convé dibuixar-la per retenir-la a la memòria: 5.000.000.000. Mirau si en poden donar, de profit, cinc dies de feina ben administrats.

Ha quedat exposada la causa del meu insomni. Mai no havia fet un viatge tan car, i això que només vaig voltar el cap de cantó, com aquell que diu. A més, ja fa dues setmanes que treball a ple rendiment; pens que he rescablat la falta amb generositat de la meva banda: dues setmanes per una. Després de les festes, començaré de zero. I com que no tenc cap dubte que els empresaris persistiran en la seva solidaritat, i voldran repartir també els beneficis, ara no dorm pensant què faré amb aquesta milionada.

En Calaix i Desastre

M'HAN DIT QUE DIUEN

L'altre dia un ens comentava que, ja fa bastants d'anys, aquest Sord de tant en tant parlava de sa creu de Can Gi, o des Traginers: si estava plena de batzers i arbres de carretera, si no la veien de tanta brutor i perillava que caigués, etc. Idò, pel que ens han dit, ja han començat a "posar-la guapa": han fet uns espècie de mitja lluna amb paret seca i la creu quedarà enlairada, amb uns escalons, ben visible i suposam que també ben protegida, perquè només faltaria que, una vegada arreglada, un vehicle qualsevol la tomàs. Una cosa semblant va passar amb el pou des Colomer. La veritat és que, pel que ens han explicat, aquell lloc de la creu de s'Hostal d'en Gi pot quedar molt bé.

Els qui enguany han anat un poc desbaratats han estat els caçadors: la temporada no va començar gaire bé, amb pocs conills i malalts, poques guàtleres i tórtorès; i al final tampoc no hi ha hagut tots ni massa cegues... Suposam que per això la Junta Directiva ha amollat un parell de vegades guàtleres, perdius i faisans. Però hi ha socis que es queixen, i fort, de que en general els socis no saben quins dies amollen aquests animals; i, diuen, els únics que ho saben, que són els directius, se n'aprofiten bé. Ens han dit que a altres pobles ja donen, per escrit, a cada soci els dies de la temporada en què amollaran caça, i així tots estan en les mateixes condicions.

Ens han dit que la nit de Nadal, a maitines, l'església estava repleta, i amb molta gent que hi participa, que és l'important. També ens han alabat molt el betlem: diuen que es pot comparar bé amb qualsevol de per Ciutat, de més anomenada. Així mateix sentirem qualcú que es queixava de les maitines, que foren un poc llargues; una nit freda com la de Nadal, dins l'església, és perillosa per un constipat. I si no ho creis, mirau com va quedar en Toni, el Rector.

I què trobau, si parlàvem un poc de l'Ajuntament? Fa temps que el deixam tranquil, i tampoc és qüestió de malavesar-lo. Per cert, que ens han arribat remors de que n'hi ha que ja han començat la campanya per a les eleccions municipals. Però els comentaris que hem sentit darrerament és sobre les subvencions: sembla com si ningú n'estàs satisfet. I, com hem dit altres vegades, el problema de fons, per a molts, està en la manca de criteris clars per concedir-les. Tothom està d'acord que no és fàcil fixar uns criteris precisos, però si no es parteix amb una normativa clara sempre hi haurà queixes. I qualcú va comentar si valdria més parlar-ne seriosament després de les eleccions perquè si hi ha canvis a l'Ajuntament se'n pot anar a fer punyetes tot el que s'hagi decidit i canviar radicalment.

El que ja està despistant la gent és el tema de les aigües brutes: un dia diuen que ja poden tirar-hi lo que va als "sumideros" i l'endemà diuen que no... És ben hora d'aclarir-ho d'una vegada.

A Pina estan més preocupats per l'estat dels carrers que per quan es posarà en funcionament el clavegueram. La veritat és que ja fa massa temps que tenen els carrers alçats i, el que és més fotut, no tenen gens clar quan s'arreglarà. Així mateix hem de dir que la gent de per Sa Quarterada, a Algaida, també pateixen lo seu: fa molt mal passar-hi, per allà, i ja fa molts de mesos que està així.

Hem comentat altres vegades que la recollida dels fems fou una gran millora pel poble i que els algaidins assimilaren ràpidament el sistema: en general la gent treu les bosses de fems a hores raonables i adequades. Però la setmana abans de Nadal el contenidor que hi ha a Sa Placeta, devora sa peixeteria, era una vergonya: havien escampat els fems, el contenidor era ple que vessava i pels costats estava replè de porqueria. Són casos aïllats, però si qualcú sabia qui n'és el responsable, ho hauria de denunciar.

Com també és ben hora de plantar-nos, tots els alguidins, la necessitat de denunciar totes les malifetes que trobem tant pel poble com per foravila. Si no feim un poc tots de vigilants, el poble acabarà convertint-se en un desastre. Deim això per la quantitat de robatoris que hi ha continuament, tant dins el poble com pel camp. Després dels desastres dels cans amb les morts d'ovelles i gallines, han vingut els robatoris de xots, porcelles, gallines, indiots, llenya... Si els únics que han de perseguir aquests fets són els guàrdies, poca cosa arreglarem; es tractaria que tots un poc, en veure cosa sospitosa, agafàssim la matrícula del cotxe o altres detalls i avisàssim qualche autoritat.

Però vaja, convendria acabar parlant de les festes de Nadal i Cap d'Any, en què tothom viu i va alegre, sobertot després de sopar. No hem sentit parlar massa de les festes de Sant Honorat, però el que sí és com a segur és que inauguraran el local... No sabem quin nom li donaran: abans era "la residència" o "el local dels padrins"; ara ja hi han fet l'Ajuntament i tot...

UN SORD

FOTO ANTIGA

Aquesta foto és dels anys 50 i correspon, si no anam errats, a la declaració d'altar privilegiat de l'altar major de la nostra església. A més del bisbe Enciso hi reconeixem l'ecònom d'aleshores Gabriel Adrover i Mn. Joan Mulet. Sembla que també hi hagi el canonge Caimari i altres dos capellans que no hem identificat.

l'Ajuntament d'Algaida informa

Aprofitant l'inici d'any, el primer que desitja l'Ajuntament és que el 95 sigui ben profitós per a tothom. Així mateix, aquest és un bon moment per fer balanç, per repassar quines han estat les realitzacions més notòries a l'any 1994, i quins projectes hi ha prevists dur a terme a l'any 1995.

En quan al passat any 1994:

En primer lloc cal destacar l'Aprovació per unanimitat de les **Normes Subsidiàries** en fase inicial. Hem de remarcar la importància d'aquest fet que significa donar una passa més de cap a ordenar el creixement urbanístics dels nostres nuclis urbans així com de fora vila.

També destacar la pràctica finalització de les obres de dotació de **Xarxa de Clavegueram i d'Aigua Potable** al nucli d'Algaida, així com l'inici i avançat estat d'execució de les xarxes a Pina. Durant l'any 1994 s'ha procedit a fer un nou pou a Son Radó i un altre a Pina.

No podem deixar de remarcar la finalització de l'**Edifici d'Usos Socials**, quan a obra es refereix. Ho podreu comprovar amb la inauguració de la nova seu de la Biblioteca Municipal i del Menjador Social el dia de Sant Honorat.

Seguint en la línia de millora i acondicionament dels camins de fora vila ha estat asfaltat el **camí de Cas Brau fins** al poble, i un tram del **camí de Muntanya** (de la carretera de Manacor al Camí de la Comuna).

També el 94 ha permès millorar les nostres zones esportives, i així a la del Porrassar, s'ha edificat com instal·lació annexa **un local social pel Club Esportiu Algaida** amb servei de bar. Així mateix es va procedir a la sembra d'arbres per tal d'embellir el recinte esportiu.

El **col·legi públic Pare Pou** també s'ha vist beneficiat durant l'any 1994 en els següents aspectes:

- Rehabilitació de la totalitat de la façana, que ha estat pintada, i neteja de les canals.
- Rehabilitació de trams de voravies i instal·lació de papereres noves i de més bancs al pati.
- Acondicionament dels banys i construcció d'un de nou per al professorat.

Dins el capítol d'embelliment dels edificis municipals, hem de citar la **rehabilitació de la façana de la caserna de la Guàrdia Civil** (pintar, canvi de totes les persianes i la canal) i també l'edifici de l'antiga peixeteria que ha estat acondicionada com a caserna de la Policia Local.

Al carrer de la Tanqueta s'han acabat les voravies pendents de realització, contemplant-se la sembra d'arbres quan sigui el seu temps.

Per tal de seguir actuant en la preservació del nostre patrimoni cultural i arquitectònic, tal com ja férem amb el pou del Colomer, i amb els jaciments arqueològics de son Coll Nou, i de sa Casa Nova, amb l'assessorament de la Conselleria de Cultura i el suport econòmic de "Sa Nostra", s'està procedint per part de tècnics especialitzats a la restauració de la creu dels Traginers o d'en Gi, així com del seu

voltant. Volem aprofitar per agrair al propietari la seva col.laboració desinteressada.

En l'aspecte cultural s'ha instituït la figura del dinamitzador socio-cultural que ha permès l'apertura de la biblioteca més hores al públic, així com millorar la coordinació amb les entitats del poble i fer més eficaces les activitats de l'Ajuntament.

Assenyalar també que s'ha signat un conveni amb el Ministeri d'Educació i Ciència que ofereix importants activitats extra-escolars als més joves dins el recinte de les escoles.

S'han mantingut entrevistes amb totes les entitats per tal que a partir de l'any 1995 es signin convenis amb cada una d'elles, per tal de regular la concessió de subvencions.

Cal citar també que l'any passat el nostre poble va esser inclòs al Programa Europeu 5 B, i que el nostre batle, juntament amb el d'Artà i el de Deià, forma part de la Comissió Executiva encarregada de executar aquest programa.

Es digne de menció, també, que un altre programa Europeu, el Leader II, tindrà la seva seu al nostre poble, ja que així s'acordà durant el passat any.

Citar també que des del passat any el nostre Ajuntament compta amb l'ajuda de dos Objectors de Consciència que estan fent el Servei Substitutori, i que estan destinats als Serveis Socials i a Medi Ambient. Els dos objectors són Biel Garcias Salvà i Biel Salas Mascaró.

Mencionar que el Consell Insular de Mallorca a més de subvencionar de forma important les obres que s'han realitzat durant el passat any a l'Edifici D'Usos Socials, al Camp de Futbol, Xarxes d'Aigua Potable i clavegueram, camins, etc., a final d'any ens han concedit, a

més, dues subvencions que també volem remarcar: un milió cent mil pessetes per motblar i equipar el menjador social, i un milió de pessetes per la Biblioteca i Sala de Reunions.

Hi ha que dir també que l'obra d'asfaltat del camí de cas Brau i d'altres a més tenen subvenció de l'Estat, concretament del Ministeri per a les Administracions Públiques.

Finalment citar que durant l'any 1994 s'ha seguit realitzant la tasca per tal de recaudar les contribucions de les cases i xalets de fora vila que no pagaven, treball que ha permès ingressar prop de cinc milions de pessetes.

Podem ara enumerar els projectes que ja estan en marxa i que durant el 95 es veuran culminats:

Xarxa d'Aigües Netes i Brutes a Randa.
Asfaltat del carrer del Sol.
Asfaltat del camí de l'Estació.
Realització de millores a les voravies dels carrers Amargura, Unió i Palma.
Embelliment de l'entorn del pou i la creu del Colomer.
Tancament del camp de futbol Es Porrassar.
Reforma de l'Escorxador.
Acondicionament del Cementeris d'Algaida i Pina.
Realització del mirador de Sa Creu a Pina.
Xarxa d'aigües pluvials de la Creu de Can Vicó al torrent de son Sabater.
Posada en funcionament de la nova Biblioteca Municipal.
Posada en funcionament del nou Menjador Social.
Posada en funcionament del nou servei de Menjador a domicili.
Creació d'un Punt Verd a cada nucli.
Publicació del llibre que recull els Certamens Literaris de Castellitx.

NOTICIARI DE L'OBRA CULTURAL

FESTES DE SANT HONORAT

EXPOSICIÓ DE FOTOS DE MOLINS FARINERS DE MIQUEL "FIOLET"

Inauguració: dissabte dia 14 de gener a les 21 hores al local social. Carrer del Bisbe nº 4.

Aquesta exposició vol esser una recopilació de totes les fotos dels molins fariners d'Algaida ja aparegudes al treball que en Miquel Sastre i Pujol "Fiolet" va publicar a les pàgines d'ES SAIG des de març del 91 fins a juliol del 93.

Creim que és una feina molt interessant i que ara tendrem oportunitat de contemplar-la en el seu conjunt.

Aquesta exposició la completarà en Miquel Fiolet amb una xerrada que tindrà lloc el mateix dia i hora que la inauguració.

Foto de l'excursió a l'ermita de Valldemossa.

Imatge del sopar de germanor entre els excursionistes de l'O.C.B. d'Algaida i l'Agrupació Cultural de Porreres que tengué lloc al Santuari de Montission.

Grup d'excursionistes davant les cases de Son Bonaventura, prop de Ses Tres Fites, durant la bicicletada del mes de novembre passat.

Penyal d'Honor

Dia :

Diumenge, 5 -Febrer -95

Sortida :

A les 08:30 h de Plaça

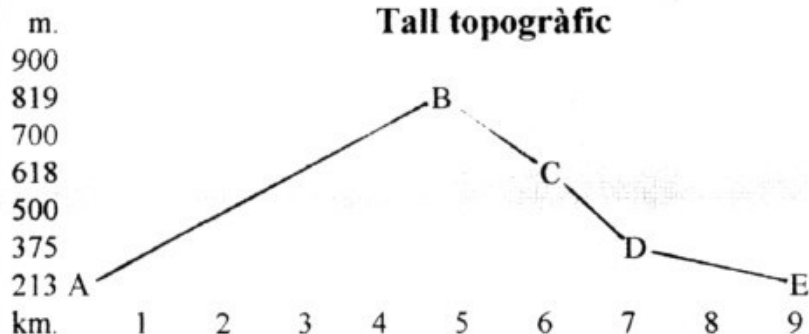
Organitza :

O.C.B. (Algaida)

Topònims

Bunyola (A)
 Es Racó
 Camí d'es Grau
 Sa màquina Vella
 Penyal d'Honor (819 m) (B)
 Ca's Garriguer (C)
 Sa coma Gran
 Ca'n Fundó
 Es Fornet
 Sa Cova (D)
 Ca Na Moragues
 Es Cocons
 Bunyola (E)

Tall topogràfic

Grau de dificultat

Mitjana. Pujada forta a l'inici del camí d'es Grau, tornant més lleugera a mesura que s'agafa alçada. La resta, pistes i camins de carboner bons de transitar en seus pendents de davallada. Al final dos km. d'asfalt.

Apunteu-vos a Jerònia Cañelles (66.52.49) abans de dia 3

El diari *ÚLTIMA HORA* va publicar el passat mes de desembre, en la seva secció de *Cartas al Director*, i signat per l'alumnat de Segona Etapa de les Escoles de Cas Concos, un escrit que ha provocat un cert impacte: n'han circulat fotocòpies per més d'una escola, sobretot en aquelles on preocupa, i molt, l'estat actual del català a la societat mallorquina. Pensam que val la pena reproduir-lo, l'escrit, encara que només sigui per veure tots plegats quin és el futur que ens espera, més enllà del que diuen les nostres, cíniques, autoritats. Quedi clar, emperò, i així ho han volgut especificar el professorat de Cas Concos, que la carta no és cap denúncia contra cap escola concreta, el CIDE en aquest cas, sinó que vol ésser un crit d'alerta sobre la situació lingüística en general.

Uns alumnes astorats

Nosaltres som els alumnes de Segona Etapa del Col·legi Públic de Cas Concos, que el passat 13 de desembre anàrem d'excursió a Ca'n Tàpara i volem contar el descobriment que vàrem fer.

Quan arribàrem al lloc que havíem de visitar també hi havia uns nins d'una altra escola, el CIDE, de Palma. Com que nosaltres som molt simpàtics i ens treuen poc del poble per anar d'excursió, volíem aprofitar per conèixer aquells nins i ben aviat ens hi acostàrem per parlar un poc amb ells.

Però ja podeu pensar la nostra sorpresa quan ens deien:

"Pero, ¿qué idioma habláis vosotros? No os entendemos, ¿habláis chino o qué? Aquí se habla castellano".

Després començaren a riure's de nosaltres, deien "parecen tontos", "qué risa, estos chinos".

Al cap de poc temps ens tiraren empentes i coces, i nosaltres responguérem.

Tot i que el viatge ens havia semblat curt, no estàvem ben segurs que aquella Gènova que acabàvem de passar es trobàs a Mallorca, i no passat la mar.

No podíem creure el que vèiem. Aviat passàrem d'ells.

Volem dir que a la nostra classe som desset alumnes, amb quatre alemanys que parlen perfectament català, i és en aquesta llengua que estudiam i ens relacionam; també estudiam espanyol, l'entenem i ens defensam parlant-hi.

Però pensam que vivim a Mallorca i hem de fer ús de la nostra llengua i no de l'altra, i qui no ens entengui, ell s'ho perd!

El que ens havia passat fou tema de col·loqui per al dia següent a classe de català, i com que ens queden bastants interrogants, hem decidit escriure aquesta carta perquè potser algú ens ajudarà a aclarir l'embull que tenim.

Volem saber:

1) No podem viure a Mallorca en la nostra llengua sense que ningú no s'estranyi?

2) Hem comentat a classe altres vegades que uns savis de la *Real Academia* diuen que l'espanyol està en perill. Per què ho diuen?

3) Com pot passar que nins com nosaltres que van a escola i estudien català, no el

distingeixen quan el senten parlar?

4) També volem saber si tenir el domini de les dues llengües, català i espanyol, és només per als mallorquins o també per als forasters. Quines obligacions tenen ells?

5) Què podem fer perquè no ens torni a passar un fet tan desagradable com aquest?

Enteneu el motiu del nostre astorament?

Per uns moments ens vàrem sentir forasters dins ca nostra.

Pensam que si ens estiram un poc els ulls passarem per xinesos, o que si ens embetumam un poc la cara i continuam parlant català, els altres habitants de Mallorca (forasters) també fàcilment creuran que som bantús.

Gràcies, senyor director, per publicar la nostra carta.

Els desset alumnes del Cicle Superior del Col·legi Públic de Cas Concos.

CONVERSES ALGAIDINES

MIQUEL CAPELLÀ CAPELLÀ. BATLE. ABRIL 1927 - DESEMBRE 1994

Aquest home prim, de caminar corb i de veu agradosa, va néixer a can Gallot, del carrer del Campet, però a l'edat de quinze mesos se'n va anar a viure a sa Comuna, a can Joan Vermell, més ben dit, al tancat d'en Lloret, és a dir una finqueta d'una cinquena de quarterades que ara coneixem com a can Batle de sa Comuna. "Però és que la barquera donava, també quatre jornals i quatre finques llogades: una família amb tres germans - un va morir als vint-i-quatre anys mentres feia el servici - com moltes altres cases de sa Comuna. Un lloc on de cap a cap d'any hi vivien les famílies fent de pagesos, quatre ovelles, dues truges... Llavors donava? Llavors donava i que no hi havia res més. Fam? No, en aquest temps no passàvem fam però estàvem avesats a viure d'una altra manera, matàvem un bon porc... Ah! ses farineres estaven tancades i havies d'entregar el blat que tocava, saps que n'hem passades de cabronades! N'hi havia però que l'amagaven, el secretari anava amb ells, als grossos los alliberava molts de quilos, així anava tot.

Vols dir que hi vivien tot l'any?

- Ja ho crec. Hi havia dues tavernes, can Bessó i sa Cova. Meam, escriu si me'n recordaré: can Verdera, cas Vago, (no, no, posa can Perol!), ca l'amo n'Onofre, Boscana Nou (ara és l'única casa habitada), can Basseta, la Torre de n'Hug, can Cortei, can Rapinya Vell, can Lloret, can Colau, can Rapinya Nou, can Rei, sa tanca del Llubiner (encara hi viuen també), son Malloli, ca madò Gofis, can Lloret (veïnat de son Mai, eren tres cases aferrades),

can Malloli, cas Comptador, sa Barrereta, can Moll, Son Canals (on també hi viuen), Porgatori, Can Xereno (cas coix de la Vall) [era un glosador bo que anava coix perquè s'havia crivellat els peus trepitjant calç], s'Arboçar, can Cantonero, can Fred, ca na Ventall, can Menut, son Mena (on altre temps hi havia un forn de coure olles i botiga). Bé, pentura n'he deixat algun però aquests hi feien vida de cap a cap d'any.

Quan venieu a Algaida?

- Cada diumenge a missa primera. Compràvem a plaça, molts pocs teníem posada a Algaida. Abans els homes anaven al cafè, que ja estaven oberts i després amb el carro altra vegada cap a sa Comuna. Bé, la gent es veia perquè vetllàvem plegats, nosaltres els dimarts i els dijous anàvem al cafè de sa Cova, homes, dones i al.lots, tothom! érem una cinquantena i vetllàvem fins a les dotze o més. Si s'adormia un al.lot, damunt sa mare fins que se n'anaven. Cassalla per als homes i quatre galletes per als al.lots. Les dones li pegaven més de mistela. Les copes sortien a sis peces i el suc de marca a una pesseta, ja eren cares; i ara ja té collons de valer vint pessetes una copa. Normalment jugàvem a set i mig, truc i les dones i els al.lots a la rasqueta. Això sí, els darrers dies hi anàvem cada vespre, a sonar la ximbomba i cantar, si pardal!, llavors no hi havia res més; tothom mesclat, joves i vells, un tallava davant i els altres darrera i venga, sona qui sona i bones rialles, és clar, tots ens coneixiem, érem tots gent de sa Comuna. També cantàvem panades i

fèiem un bon ball i llogàvem una orquestra, depositàvem un duro o dos cada casa.

Des dobbers que recaudam
no mos fàrem cap mudada
tenim s'orquestra llogada
i un poc perhom, la pagam.

Bé, això era un temps, ara saps que hi hem tornat de senyors! Pens que era s'amistat, vull dir, que hi havia germandat entre els veïnats, més que no amb els de família.

Vols dir que no hi havia trulls ni enrenous ni bregues?

- Home, fa molts anys, així mateix, a son Vermell mataren l'amo i sa madona, però això ho feien bandolines com les d'en Durí. Los ho robaren tot. No tenien família i un jutge que vengué de Ciutat ho va donar tot, la terra i la casa, a una al.lota que de vegades se'n cuidava d'ells. Sí pardal, que hi anava de bé tot això, ara l'estat s'ho hauria menjat tot. Bé també (però això no ho escriguis) a damunt sa costa de son Sabater varen matar en Coll de Serp, que era un malnom que varen posar a en Llorenç Merris, que, per cert, tenia tres filles i un fill que ara no viuen per Algaida; però això és molt més brut, tothom coneix els personatges i els seus descendents tampoc no en tenen cap culpa.

I sa Comuna, ara de qui és?

Adiós so n'Estaràs
son Canals i Porgatori
i es camí que va a la glòria
fa fosca, no el trobaràs.

- Això era un passatge que anava a la Pau, també hi ha el carreró de l'Infern, abans li deien i no ho era, ara ho és com de l'Infern, només hi ha finques tancades, ho han desgraciat tot amb els xalets, però no només sa Comuna, tota Mallorca. N'hi ha hagut molts que han venut a estrangers o externs i moltes famílies han

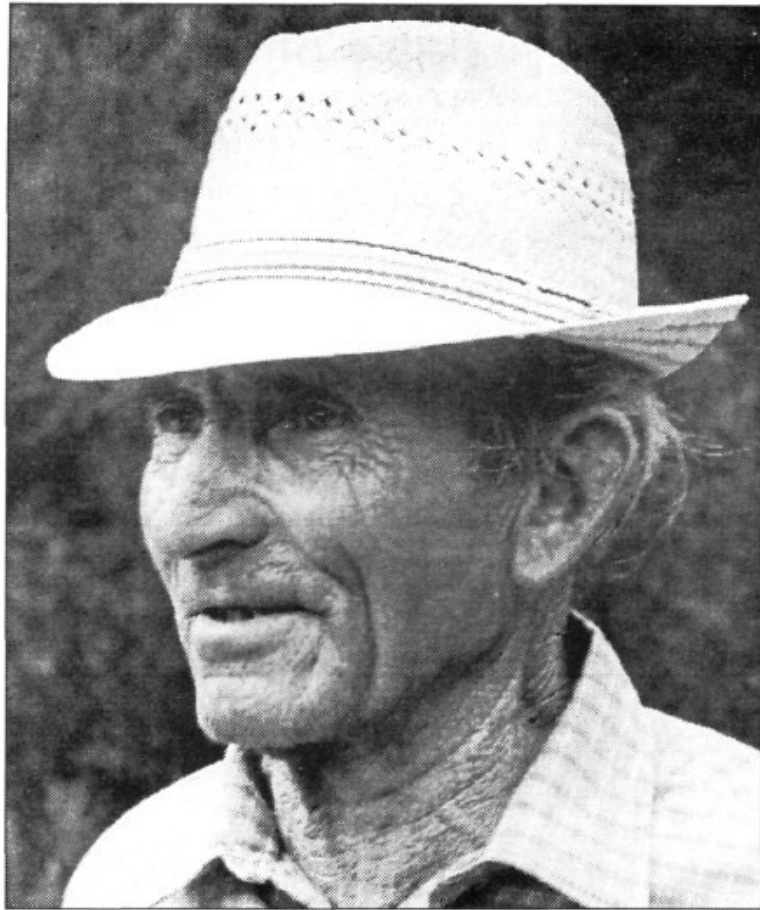
desaparegut. Ara hi viuen molts estrangers, tenc ànsia que hàgim canviat de personal! Abans tothom podia anar per tot si no feies feixuc i ara si et passeges només t'atalaien fins que et fas enfora. La vida ha fet un canvi gros, en moltes coses per bé, eh!

Tu feies de pastor, tenies una bona guarda així mateix?

- Sempre vaig tenir una seixantena d'ovelles i havia de procurar sostenir-les, trobar pastures i fins i tot una mica de barquera, però durant més de vint anys només vaig fer de pastor, m'agradava més que anar a jornal, tenies llibertat, eres lliure i me bastava per viure, vaig poder pagar els cupons i la veritat és que no vaig estalviar mai cap pesseta, però així i tot ho preferia a fer feina per compte d'altri. M'agradava vetllar a la nit, de vegades dormia una estoneta, i molts de pics pensava, i què pensava? i amb què havies de pensar! amb l'endemà, per on havies de prendre, com havies de capllevar i posava a la memòria moltes de coses i sobretot cançons que havia sentit. Tenia una bona guarda perquè el Call Vermell fa unes pastures molt bones, la carn del blanquer es coneix, és com, comprar un pollo o un pollastre. Jo ho venia tot a la menuda.

Si poguessis triar ara, quin ofici triaries?

- Podria ser que em tornàs fer pastor. Saps què passa, que no hi havia tantes punyeteries com ara, coneixíem sa fal.lera, el bestiar de vegades es moria amb el canvi de menjar, però tot això modern ho han duit amb la carn que vé de fora. T'entretenies molt més amb els animals, els pastors destriàvem entre - mè-, -anyella-, -primalona-, -ovella-, -toïssa-, -baciva-, -serrada-, -xot passador-, - moltó- ... coneixies totes les ovelles i era fonamental tenir un ca mostrat.

L'enyores a sa Comuna?

- No. No hi tenc res i no l'enyor. Bé, m'agrada veure-ho i tornar-hi, això és vera, per no res, perquè hi sé molts d'agres d'esclata-sangs i encara que ho trob tot regirat. Què com els sé? home perquè abans quan veies algú que anava tot decidit cap a un redol, l'atalaiaves d'enfora i llavors des cap d'un parell de dies hi anaves i ves... I quan en sabies un ja no et fugia pus mai del cap. Ah, i un ca mostrat t'ajuda molt a trobar-ne perquè perceben l'actitud de la gent.

I de salut, Miquel?

- Bé, estic bé, vaig a fer una volta si no fa el temps molt enfadós. L'altre dia vaig passar gust de venir a la Pau a veure els blavets de Lluc. Hi podem anar a sa Comuna un dia plegats, farem el carreró de l'Infern i et mostraré una figuera, tu que vas sempre de figues, que pentura és la darrera de Mallorca, de Cuiro Ros. És Albecora i Blanca. També en sé una altra de Llanenca i no n'has vista cap mai.

En Miquel va morir una setmana després d'haver tengut aquesta conversa. Fa molts d'anys que vetllàvem plegats encalçant gloses i

altres coverbos. L'altre dia vàrem anar a la Pau amb el "quatrele", la Mare de Déu, en Miquel i jo, i hi trobàrem les portes esbucades. Vàrem ésser feliços de tenir la Mare de Déu entre nosaltres, encara que fos dins un caixò. Després vaig contar històries d'Algaida, de Cossiers, de cançons a aquelles veus angelicals de Lluc. En Miquel va escoltar com un al.lotet més i tot just vaig haver acabat em va dir: quin gust que he passat, i quines putades que encara fa la gent, o més ben dit, que ara fa la gent. Per res del món en Miquel ni ningú d'Algaida hagués pogut pensar que les portes de la Pau s'esbucassin per la incomprensió de la nostra història i de la nostra cultura.

He pensat la darrera pregunta que vaig fer a en Miquel, *i què ha estat per tu la vida?*

- Menjar i beure i viure, i res pus.

En el "quatrele": la Mare de Déu de la Pau, en Miquel Batle i jo tornàrem a Algaida. Per sempre amic Miquel.

BIEL MAJORAL.

AGRUPACIÓ FOTOGRÀFICA D'ALGAIDA

Fotografia de Rafel Antich

GALERIA DE PERSONATGES IL·LUSTRES

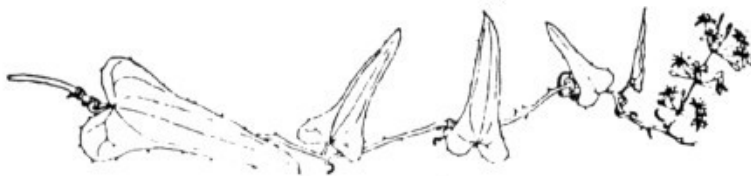
Galeria de Personatges il·lustrats

L'home invisible.

Les nostres plantes

sa murta

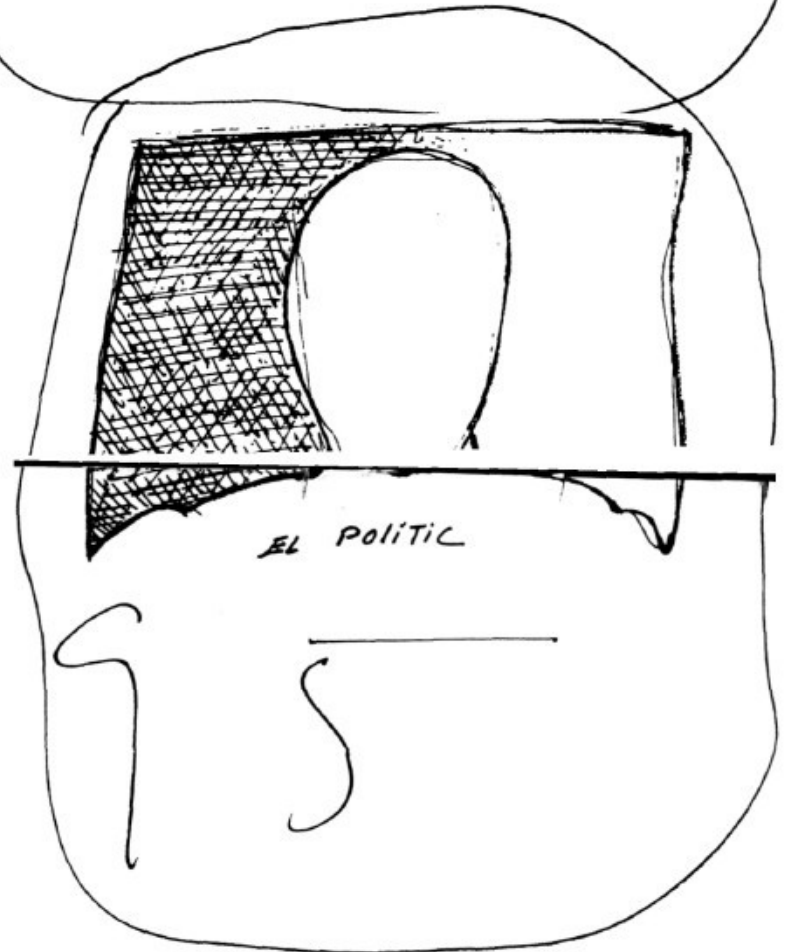
Després de passar les festes de Nadal els algaidins ens preparam per celebrar i gaudir de les nostres festes d'hivern, que com va dir en **Francesc Ramis**, ja fa bastants d'anys, són més íntimes, més nostres que les de l'estiu. A Algaida pel gener Sant Honorat i per la festa del nostre patró els cossiers i llurs dances ancestrals, amb els mocadors, les xeremies i el fobiol i també amb un brotet de murta, aquests són els signes de la nostra festa.

De la mateixa família que l'eucaliptus, les mirtàcies, la murta o murtra, *Myrtus communis* L., és un arbust que no sol passar dels 2 metres d'alçada ja que es desenvolupa amb lentitud però pot arribar a formar arbres de 5 metres d'alçada. Les seves fulles són oposades (situades en posició enfrontada, dos a cada nus), són perennes, lluentes, de forma oval-lanceolada i amb el seu marge sencer i desprenen un agradable aroma quan les esclafam. Les seves flors són blanques, aromàtiques, amb multitud d'estams, es disposen solitàries en l'axil·la de la fulla damunt grans peduncles. Floreixen durant l'estiu i els seus fruits, els murtons, maduren per Tots Sants, de color negrós, són comestibles. **Bonner** diu que

antigament a Mallorca era corrent empeltar les murteres, nom que es dóna a la planta, per tal d'obtenir fruits més dolços que menjaven els infants. Referent a les murteres i els murtons el **Cançoner Popular** diu:

Me'n vaig a collir murtons
a una grossa murtera,
i, si es majoral no hi era,
m'ompliria es butxacons.

EL
S
C
A
N
A
L

GENER						
dil	dm	dc	dj	dv	ds	dg
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

AS SAIG

FEBRER						
dil	dm	dc	dj	dv	ds	dg
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

21/22/23

MARÇ						
dil	dm	dc	dj	dv	ds	dg
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

AS SAIG. Algaida

La murta té un alcohol anomenat *mirtol* el qual s'utilitza com a antisèptic i desodoritzant, així la murta s'empra en perfumeria "Eau d'Agnes"; com a cosmètic, la murta s'ha usat per conservar la joventut i la bellesa, a Mallorca de la murta se'n feien aigua destil.lada que servia per les dones rentar-se la cara i els braços; com a afrodisíac, pels seus efectes estimulants de les mucoses de la regió genital; com a licor, dels seus fruits una vegada fermentats i destil.lats s'aconsegueix aiguardent.

Com a planta medicinal la murta té les virtuts d'actuar contra els refredats, les afeccions pulmonars, fa orinar, **Palau**, a "Les plantes medicinals baleàriques" diu que amb els murtons torrats, es fa una infusió que produeix una forta excitació dels ronyons i provoca la diüresi, a més fa entrar la gana, el mateix autor explica que el vi de murta és un aperitiu que es pren abans de menjar.

La llenya de les murteres és de bona qualitat i el carbó que se n'obté és un bon combustible. La producció de carbó a les sitges ha provocat la quasi desaparició de les grans murteres que antigament poblaven les serres de Mallorca.

La murta és a l'hivern el mateix que l'alfabaguera és a l'estiu. És senyal d'eufòria, de festa, de pau. En el llenguatge de les flors significa amor, essent el símbol de l'amor conjugal; les seves fulles separades del brot signifiquen timidesa en l'amor.

Aquest arbust s'ha cultivat des

de fa mil.lenis i fou conegut per gran part de les antigues civilitzacions.

A la Grècia clàssica, la murta fou un arbre sagrat. Una llegenda grega conta que la nimfa Myrsine va vencer Atena, deessa de la saviesa i de la intel.ligència i també de la guerra i de les victòries militars i de la pau, en una cursa i la deessa enutjada la va matar, però damunt el cos de la nimfa va créixer la murta i des de llavors fou una planta sagrada i protegida per la deessa, raó per la qual els grecs coronaven els esportistes que conexien la glòria olímpica amb garlandes de murta.

A Roma es coronaven amb murta poetes i autors teatrals i a Pèrsia era una planta dedicada al seu déu suprem Ahura-Mazda. Els hebreus li tenien gran apreci i era el símbol de la Terra promesa i de la nova Jerusalem: "En lloc de l'espinal creixarà el xiprer, en lloc de les ortigues la murta... un signe etern que no morirà mai" (Isaïes, 55,13).

Als Països Catalans és símbol de festa, així, antigament el dia del Corpus els carrers on havia de passar la Sagrada Forma es cobrien de murta essent després substituïda per l'heura possiblement perquè era més fàcil d'aconseguir. A València la murta és pròpia dels dies de festa i per això les finestres de les cases s'engalanen amb brots de murta.

I a Algaida, el mes de gener tenim festa major, Sant Honorat, els foguerons i els cossiers i com a símbol d'aquesta festa un brot de murta.

Jaume Jaume i Oliver

El metge Munar és un personatge algaidí de qui no sabem gaires coses. Aquest mes, gràcies a la gentilesa de **Pere Fullana Puigserver**, vos podem oferir dos materials que contribuïran, esperam, a subsanar en part l'esmentada deficiència. D'una banda, podeu llegir la traducció de l'article que li dedicà la revista **La Ilustración Universal** en el seu número 48, publicat a Madrid el mes de setembre de 1929, un número extraordinari confeccionat per commemorar les Exposicions Universals de Sevilla i Barcelona. A més, també trobareu què en diu, del metge algaidí, la **Gran Enciclopèdia de Mallorca** en una informació signada per Josep Tomàs Monserrat.

METGES IL.LUSTRES

El doctor Munar Pou

En una informació de les característiques d'aquesta que publicam al present número, hem de recollir també, perquè sigui completa i reflecteixi tots els aspectes de Balears, tot allò referent al terreny científic i en particular a la Medicina.

En aquest àmbit hem de destacar l'il.lustre doctor D. **Jaume Munar Pou**, que és, per oposició, el Cap de la Clínica de Ginecologia i Cirurgia abdominal de l'Hospital provincial.

En aquestes especialitats, com en les de gargamella, nas i oïda i en cirurgia general, el doctor Munar és una glòria del Cos mèdic.

Va cursar els estudis a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona, on exercí la tasca de Preparador anatòmic, i per mor del seu insaciable afany de saber, va anar després a París per ampliar els coneixements d'aquelles branques per a les quals sentia predilecció i que constitueixen les seves especialitats.

L'any 1915 el doctor Munar es va establir a Palma i, guanyades les oposicions de Cap de la Clínica de Ginecologia i Cirurgia abdominal de l'Hospital provincial, després de disputats i brillants exercicis on demostrà tota la seva extensa i profunda saviesa, muntà una Clínica, que és de les millors i més completes que hem vist instal·lades en les nostres visites informatives per les diverses províncies d'Espanya.

Té la seva Clínica operatòria al carrer Arxiduc Lluís Salvador, vora la carretera de Sóller, en un lloc ventilat i higiènic, amb tot el material i els avenços moderns d'aquesta casta d'instal·lacions. Vàrem tenir la satisfacció de visitar-la, i observàrem que té 20 cambres per a operats, sales de cures, sala d'operacions, sala de radiologia, gabinet fisioterapèutic i altres dependències complementàries. Tot en conjunt demostra que el doctor Munar ha volgut que la seva clínica sigui allò que és en realitat: un model entre les de la seva classe.

També vàrem tenir el plaer de saludar durant la nostra visita els dos metges ajudants del doctor Munar, un anestesista, un practicanant...

Atesos per monges de la Caritat, beneficiaris dels benemèrits serveis que concedeixen aquestes humanitàries dones, escoltàrem fervorosos elogis de diverses persones operades per aquest doctor que sap unir a la seva ciència una comprensió i una simpatia molt encoratjadores.

El nombre d'operats en aquesta Clínica pel doctor Munar és d'uns quants centenars cada any, i dels seus èxits, en parlen millor que res els elogis generals que se li concedeixen i el respecte i la consideració que el seu nom inspiren.

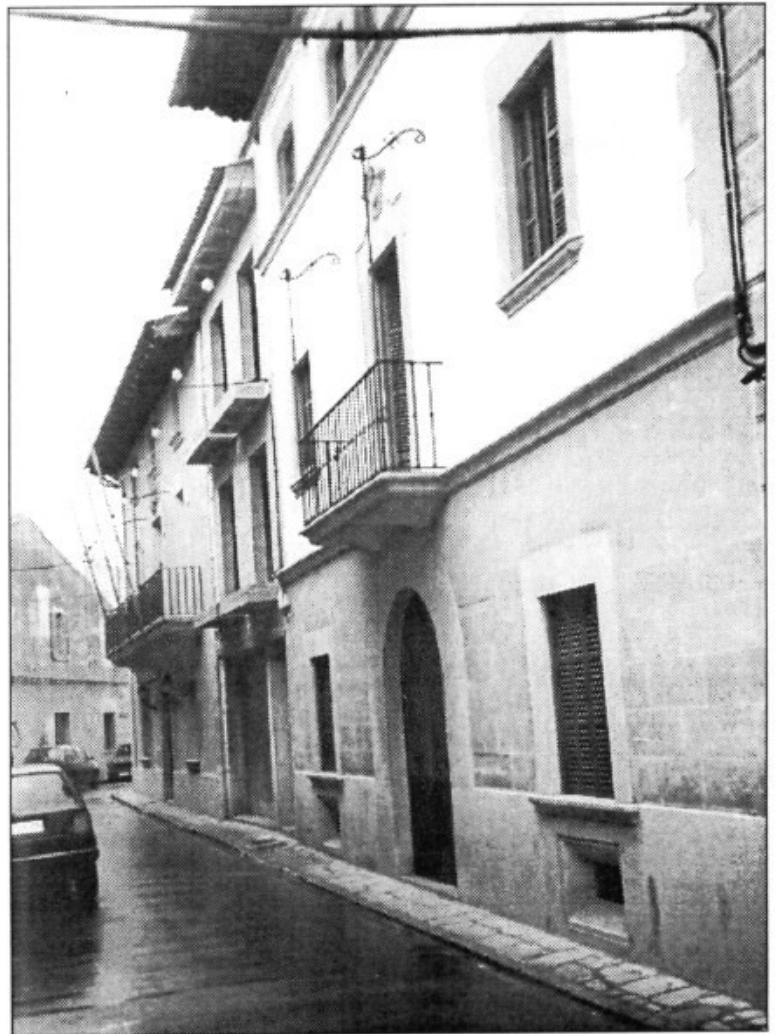
Té el consultori al carrer Zanglada, número 7 de Palma, i és una vertadera peregrinació de malalts la que constantment hi desfila, ansiosa de conèixer l'autoritzada opinió d'aquest savi doctor.

En benefici dels malalts, i per fer-nos ressò d'un sentir general de Palma de Mallorca, que experimenta un legítim orgull de comptar entre la seva classe mèdica el doctor Munar, honram avui aquestes pàgines informatives ocupant-nos d'aquesta eminent figura de la cirurgia.

("La Ilustración Universal", any V número 48, pàg. 127, Madrid setembre 1929)

MUNAR POU, JAUME
(Algaida 1889 - Palma 1955)
Metge cirurgià. Es llicencià en medicina a la Universitat de Barcelona (1914). Va esser un dels pioners de la moderna cirurgia a Mallorca. El 1925, va fundar la *clínica Munar*, situada al carrer de l'arxiduc Lluís Salvador, de Palma. Fou cap de servei de cirurgia abdominal i ginecologia de l'Hospital Provincial de Balears (1927-1955). Fou acadèmic numerari de la Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Palma de Mallorca (1940).
(JT)

(Gran Enciclopèdia de Mallorca, tom 11, pàgines 246 i 247)

Aprofita els Punts Verds

PAPER

CONTENIDOR RECTANGULAR BLAU

Sí tot tipus de paper, preferentment d'oficina, revistes, diaris...

No papers bruts, amb restes de menjar, oli...

CARTÓ

CONTENIDOR RECTANGULAR BLAU

Sí cartons de tot tipus, doblegats o tallats perquè ocupin poc espai.

No tetrabrics, perquè tenen una làmina plastificada o d'alumini a dins.

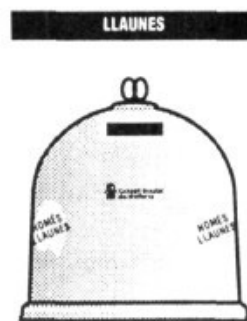

ROBA

CONTENIDOR IGLÚ VERMELL

Sí roba i sabates que es puguin tornar a utilitzar.

No roba bruta. Sabates molt gastades.

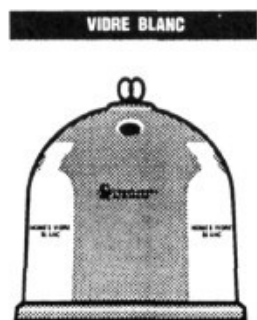

LLAUNES

CONTENIDOR IGLÚ PLATEJAT

Sí llaunes de begudes i de conserves.

No altres objectes metàl·lics.

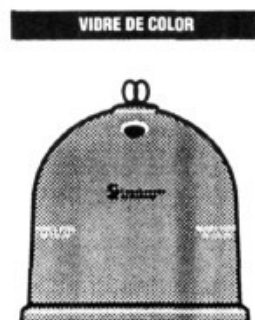

VIDRE BLANC

CONTENIDOR IGLÚ BLANC

Sí botelles i pots de vidre transparent sense els taps.

No taps ni bombetes.

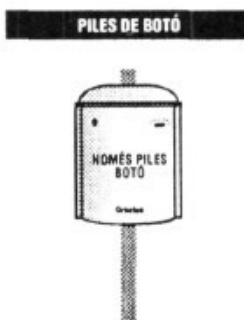

VIDRE DE COLOR

CONTENIDOR IGLÚ VERD

Sí botelles de vidre no transparent (verd, ambre...) sense els taps.

No taps ni bombetes.

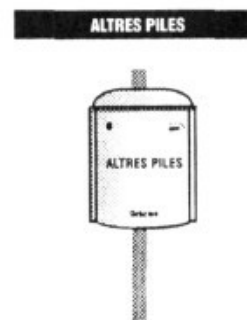

PILES DE BOTÓ

CONTENIDOR GROC

Sí tan sols piles de botó. Els comerços poden sol·licitar un contenidor propi que recollirà l'Ajuntament.

No altres tipus de piles.

ALTRES PILES

CONTENIDOR GROC

Sí tots els altres tipus de pila que no siguin de botó.

No piles de botó.

OLI DOMÈSTIC

CONTENIDOR QUADRAT TARONJA

Sí oli comestible que ja no s'utilitza (d'oliva, soja, gira-sol...).

No oli de maquinària.

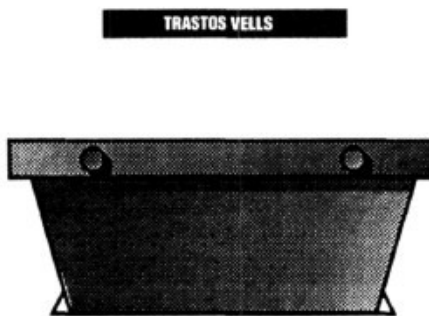

OLI MINERAL

CONTENIDOR QUADRAT GRIS

Sí oli de maquinària.

No oli d'alimentació.

TRASTOS VELL

CONTENIDOR METÀL·LIC GROS

Sí objectes i trastos que ja no s'utilitzen. Si són molt voluminosos és preferible telefonar al servei gratuït de recollida.

No restes de jardineria.

El teu esforç pot ajudar a protegir el medi ambient
Seleccionant els fons i utilitzant els contenidors apropiats

APROFITA ELS
PUNTS VERDS

**CENTRES DE
 RECOLLIDA
 SELECTIVA DE
 RESIDUS**

Consell Insular de Mallorca

*El Consell Insular de
Mallorca desitja als
Donants de Sang tota la
pau i felicitat per a
aquestes festes de Nadal,
així com un any 1995 ple
de vida, germanor i
solidaritat, agraïnt a la
Germandat la seva intensa
i desinteressada activitat
al llarg de 1994.*

Molt d'anys. de tot cor

**GERMANDAT DE
DONANTS DE SANG
DE MALLORCA**

SES ESCOLES

Una vegada acabat el Primer Trimestre del present Curs escolar, pensam que és un moment oportú per comentar algunes de les activitats i tasques que, per la seva importància, mereixen ser destacades.

ELECCIONS AL CONSELL ESCOLAR

Durant el passat mes de novembre es va dur a terme tot el procés electoral per tal de designar els representants al Consell Escolar del Centre dels distints sectors que formen la Comunitat Escolar.

Després d'haver-se constituït la Junta Electoral, es va establir el Calendari que havia de regular tot el procés.

Una vegada acabat el període per a la presentació de Candidatures, es van realitzar les votacions dia 30 de novembre, amb una notable participació, tant de pares i mares com de l'alumnat, i tot seguit la Junta Electoral, després d'haver rebut les Actes corresponents, va procedir a proclamar els Candidats electes.

Podriem destacar, entre d'altres, els següents aspectes:

- No es varen presentar Candidatures per a la representació del Professorat al Consell Escolar.

- Per primera vegada, formen part del Consell Escolar 4 pares i mares, i no 3, com fins ara.

- També és novetós el fet que, a partir d'ara, només hi ha un representant de l'alumnat, amb veu però sense vot.

PROGRAMA D'OBERTURA DE CENTRES EN HORARI NO-LECTIU

S'han realitzat les Activitats incloses en aquest Programa corresponents al Primer Trimestre d'aquest curs. Cal recordar que totes les Activitats han estat organitzades conjuntament entre el propi Centre Escolar, l'Ajuntament i l'APA del Col·legi, si bé la seva subvenció és a càrrec del MEC i del propi Ajuntament.

Pel que fa referència al TALLER DE JOGUINES DE FUSTA, s'ha duit a terme cada dilluns i dimarts, des de les 16 fins a les 19 hores, amb una participació de 170 nins i nines, des de 3

El nou Consell Escolar està format per:

- L'Equip Directiu del Col·legi.
- Representants dels pares i mares:
ANTÒNIA RAMIS OLIVER
MIQUELA DANTÍ SANSÓ
CATALINA LLOMPART JUAN
BARTOMEU GOMILA BIBILONI
- Representant de l'Alumnat:
MARGALIDA MAYA OLIVER
- Representant de l'Ajuntament:
ANTONI SUREDA MUT

fins a 15 anys, repartits en 10 grups, segons les edats.

D'aquest Taller, n'ha estat responsable en Rafel Miralles, que ha comptat amb la col·laboració dels membres del Grup d'Esplai.

Per altra part, i també dins el mateix Programa, el passat dijous dia 22, na Maribel Berga va fer una conferència dirigida als pares i mares referida a la **TEMÀTICA DE LES JOGUINES**, i es va montar una exposició de les joguines fetes pels infants.

S'estan programant ja les Activitats previstes per al Segon Trimestre.

FESTA DE NADAL

Es va muntar, al Col·legi, un Betlem a l'estil antic mallorquí, i es va decorar l'Escola amb motius nadalencs. El darrer dia del trimestre, divendres dia 23, vàrem cantar nades i la festa va acabar amb una xocolatada, subvencionada per l'APA, que va fer les delícies de tot l'alumnat i va suposar l'inici d'unes merescudes vacances.

Finalment, volem donar les gràcies a les Entitats i als particulars que col·laboren d'una forma o altra amb el nostre Centre, i aprofitam per desitjar a tothom un **FELIÇ I VENTURÓS ANY NOU**.

El Director

NOTICIARI

L'ESPLAI INFORMA

Des de 1979 es troben, una vegada a l'any, centenars de nins i nines a algun indret de Mallorca.

El joc, la cançó i la festa constitueixen en aquesta trobada l'activitat comuna de milers d'infants els quals, tots plegats, comparteixen per un dia allò que han viscut, dissabte a dissabte, al club d'esplai del seu barri o poble.

Llubí, Alaró, Lluçmajor, Inca, Escorca, Manacor, Sóller, Muro, Sa Pobla, Porreres, Marratxí, Lloseta... entre d'altres municipis han acollit amb generositat i germanor els nins i nines que, arribats de qualsevol banda de la nostra Illa, volien compartir, amb altres companys, l'alegria de participar en la dinàmica de l'esplai; és a dir, aquella que és la conseqüència del compromís d'ocupar el temps lliure de manera educativa, creativa, il·lusionant.

Els ciutadans d'aquests pobles han obert les seves llars per tal d'oferir els serveis necessaris per a una trobada tan significant: portant aigua per beure, taules per menjar, bancs per asseure's...

Aquesta vegada, setze anys després de la primera trobada, han elegit el

nostre poble, Algaida, com a lloc per a compartir la seva, la nostra experiència. Serà el diumenge dia 14 de maig de l'any que acabam d'estrenar.

Els qui formam part del Grup d'Esplai Burot d'Algaida procurarem organitzar aquesta Diada de l'Esplai posant a l'abast del quasi cinc mil nins i nines, joves i al·lotes de tots els esplais de Mallorca, tots els nostres recursos i la nostra capacitat.

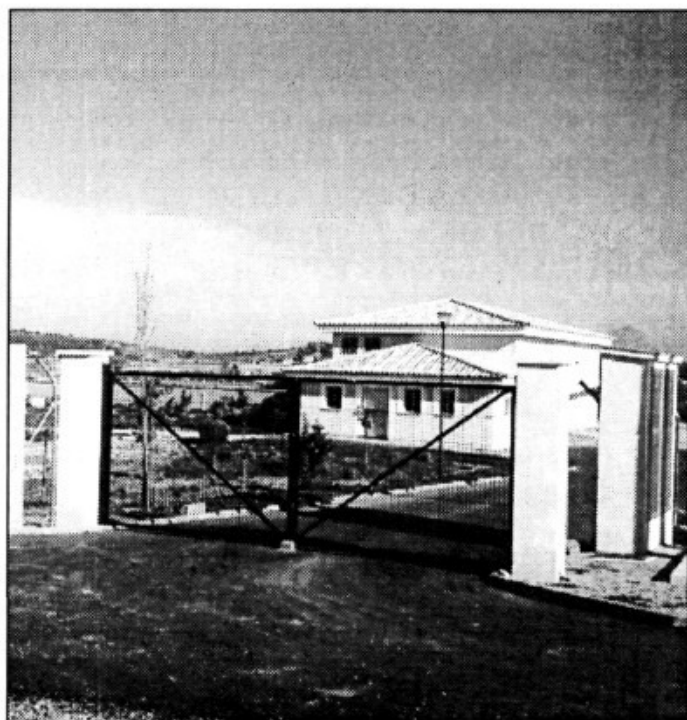
Esperam i demanam la col·laboració de particulars, entitats i institucions perquè sense vosaltres seria impossible dur a terme aquesta fita i desitjam que, amb la participació de tothom, facem d'Algaida el dia 14 de maig un espai d'acollida i engrescament.

I ens agradaria escoltar, amb la modèstia que pertoqui, les paraules que va escriure el Fill Il·lustre del poble, Pere Capellà:

"Ja suposava jo que preparàvem quel·que aconeteixement de relleu. I no cregueu que us exager si us dic que presentia que havia d'esser com el que teniu preparat. El programa em sembla un veritable encert -us felicito per la part que us toca-, la presentació de l'anunci té tota la suggestió de les coses exquisides. Molt sentides les vostres paraules".

DEPURADORA

Aquí teniu una perspectiva de les instal·lacions de la depuradora nova que compartiran Algaida i Montuïri. Es troba situada part darrera les cases de Son Maiol i molt aprop del llit de sa síquia de Son Reus que més avall conflueix amb el torrent d'Alcoraia i s'esdevé el torrent de Pina. Esperem que ben aviat hi puguin arribar les aigües fecals i residuals d'Algaida i que el seu funcionament sigui perfecte.

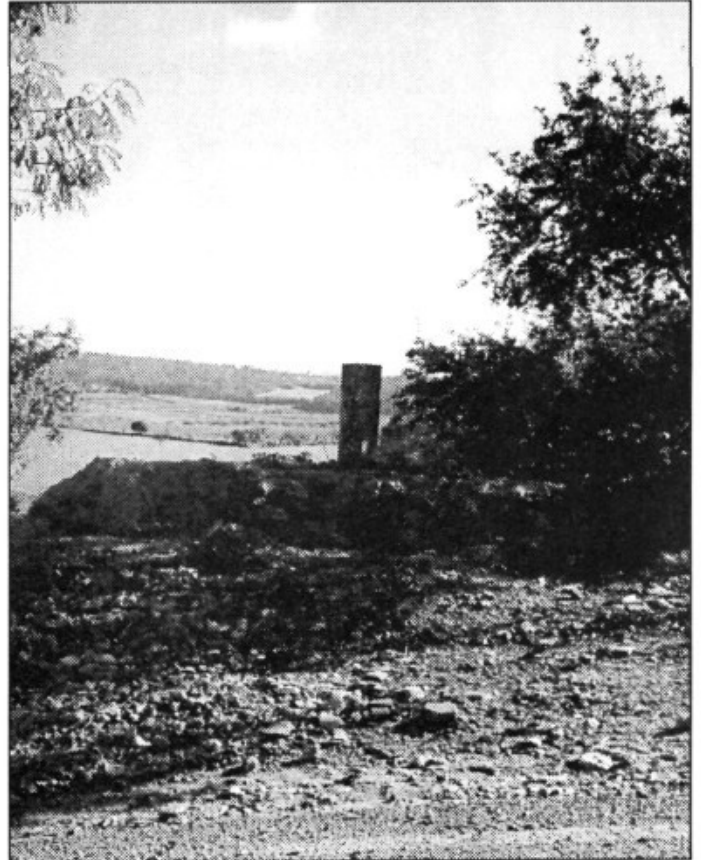
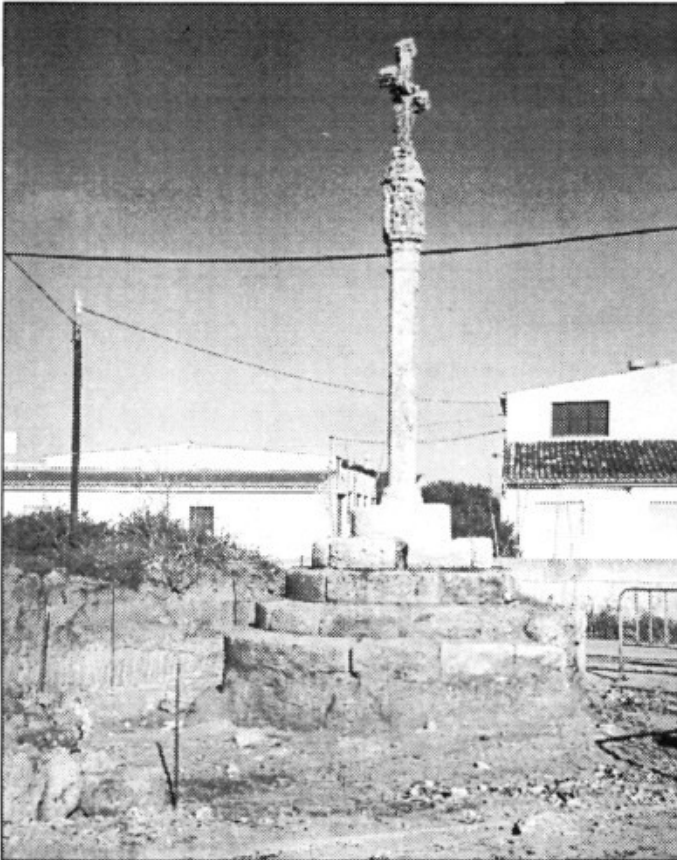
NOTICIARI

CARA I CREU DE LES CREUS DE TERME

La cara és la Creu dels Traginers que, com podeu veure a les imatges, s'està restaurant; s'ha excavat el terraplè que l'envoltava i suposadament hi construiran un banc semicircular i un jardinet ornamental. Enhorabona als responsables d'aquesta millora.

La creu és l'estat d'abandó en què

es trobava la creu d'es Joc, quan férem la fotografia. Aclarirem, pels que no ho saben, que aquesta creu estava situada a la sortida de Pina en direcció a Sencelles. Com veis, només queda el basament de pedra; la creu en si era metàl·lica i fa molts anys que va desaparèixer del seu lloc. Esperem i desitgem que abans de les properes eleccions tenguí la mateixa sort que la dels Traginers.

GERMANDAT DE DONANTS DE SANG

La Germandat de Donants de Sang de Mallorca ens comunica que la seva unitat mòbil visitarà Algaida el pròxim dia 18 de gener a les sis de l'horabaixa al Centre Sanitari. Ens afegim a la seva crida perquè els donants del nostre poble facin la seva contribució.

Per la Memòria que ens han remès corresponent al període gener-setembre del 94 ens assabentam que la unitat mòbil de la Germandat ha fet dues visites a Algaida i que els 175 donants algaidins aportaren 54 bosses de sang. La Memòria ens dóna, però, una dada negativa: en aquest període no hi ha hagut cap nou donant. És una llàstima i és una mancança

que entre tots hauríem de resoldre.

Recordau:

"La vida és el millor regal, regalem vida donant sang".

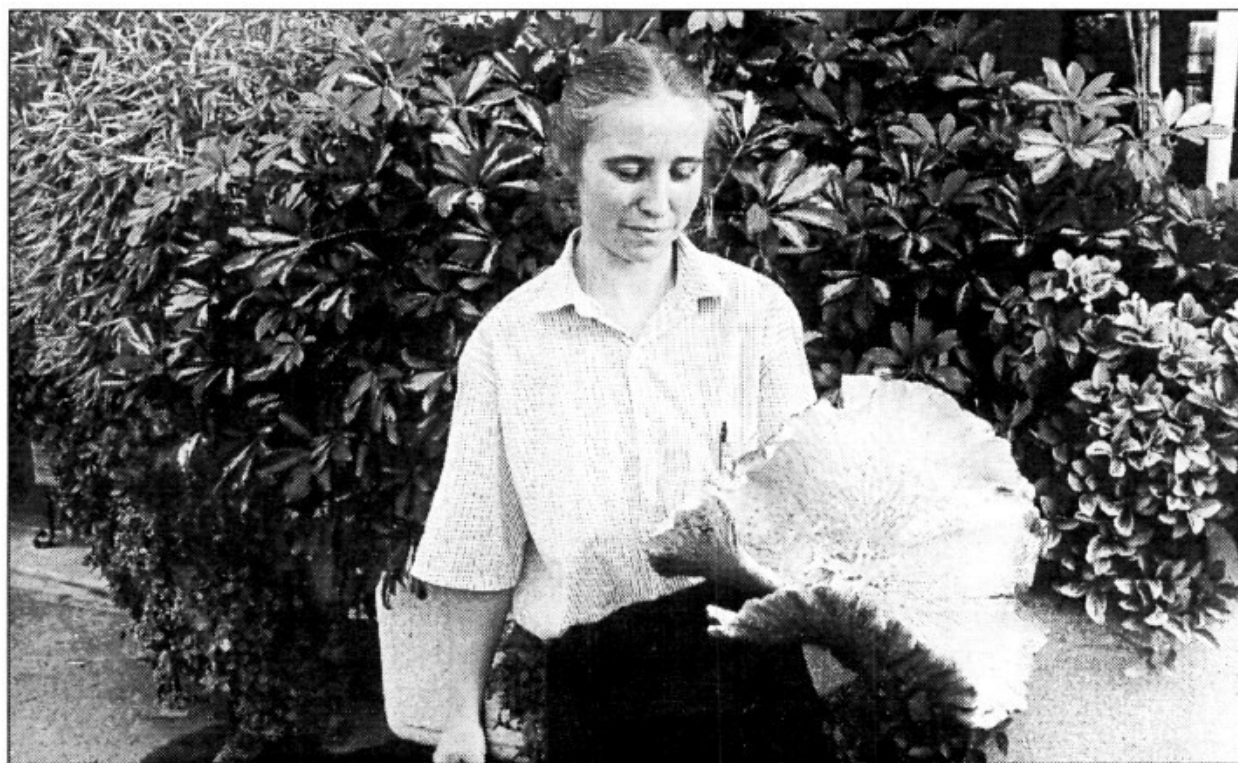
"Siguem generosos i solidaris donant sang".

"Gràcies a una gota teva i dels altres podem salvar moltes vides".

AGRUPACIÓ FOTOGRAFICA D'ALGAIDA

L'Agrupació Fotogràfica d'Algaida farà el segon divendres de gener (dia 13) a les 21'30 hores una projecció de diapositives de bolets aconseguides durant la sortida que els membres de l'Agrupació feren per la garriga de Binicomprat. Hi estau convidats.

NOTICIARI

UNA GÍRGOLA DISFORJA

En aquesta foto cedida per Última Hora hi teniu aquesta gírgola que va pesar 2'700 quilos. La va trobar na Miquela Dantí de Sa Novella.

PLUVIÒMETRE

Aquest mes de desembre han caigut 31'5 litres, una quantitat que no està malament tractant-se d'un mes no gaire plujós i sobretot tenint en compte que els mesos passats havien estat generosos.

CALENDARI

Les pàgines centrals d'aquest número es poden arrabassar i fer-les servir com a calendari -només un trimestre- que ha preparat el nostre col.laborador Víctor Andreu.

ENQUADERNACIÓ D'ES SAIG

Aquest número inclou un suplement que és l'índex del VII tom d'ES SAIG corresponent als anys 93-94.

Això vol dir que ja podeu recollir els números que van del 145 al 168 si voleu tenir-los enquadernats. Per facilitar-vos la feina, podeu posar-vos en contacte amb qualsevol dels nostres col.laboradors.

PERE FULLANA, PREMI MIQUEL DELS SANTS OLIVER

El nostre bon amic Pere Fullana va ser guardonat en els passats premis "31 de desembre" amb el Miquel dels Sants Oliver, que distingeix una obra d'investigació. Li enviam la nostra més sincera enhorabona.

Solucions als mots encreuats.

Horitzontals: 1. Benet. Godó. 2. eludir. foc. 3. noviluni. a. 4. ecològics. 5. ful. pòdium. 6. Ac. I. sona. 7. cim. miraré. 8. to. gató. du. 9. O. repassar. 10. raspat. I. O.

Verticals: 1. benefactor. 2. elocució. a. 3. núvol. M. rs. 4. edil. I. gep. 5. tilop. mapa. 6. rugositat. 7. G. nidorós. 8. oficina. sí. 9. do. suarda. 10. oca. M. euro.

FOTO ANTIGA

Aquesta foto és de principis dels anys 70 i recull un grup de treballadors de Cal Dimoni. D'esquerra a dreta: l'amo'n Llorenç Massoles, n'Amador Sánchez, na Maria d'es Forn, na Sebastiana Caragola i una dona de fora-poble.

(Foto cedida per madò Maria d'es Forn)

KALENDARI ALGAIDÍ

PREPARACIÓ DEL TABAC

Primerament se prepara amb sa bullidura següent: es preparen els troncs i nirvis de ses tabaques i després de ben picats es fan bullir per molt de temps dins aigo fins que se li haurà tret tota sa substància. Dins sa mateixa bullidura es posen a gust de qui ho prepari qualche bolleta de ginebró (Henebro) fetes trossets. Dins aquesta bullidura s'hi afiquen ses fulles des tabac, que prenguin a satisfacció d'ella, després es premen i torcen en forma de cordell i al seu temps se li dóna lo següent:

Dins un "azumbe" que és sa vuitena part d'una rova d'aigo de mar, o que sia bastant salada, es posen en remull per espai de 24 hores una grapada de romaní ben picat, un de Hisop "Hisopo" i unes dues unces de suc de regalèssim; després de ses 24 hores es posa aquesta remullada en es foc afegint-hi dues unces de sucre roig i estant ben calent es passa per ella es tabac.

RECEPTA PER MAL DE COSTAT O PANALÍS

Advertint que si no té sangries és millor; també mateix se deu notar que antes d'aplicar los següents emplastes s'ha de fregar bé l'esquena i costat d'aigordent camphorada calenta. Les emplastes són les següents:

Empl. Antipleuritica

Una escudella a caramull de faves bullides amb la clovella ben picades i se sofregiran amb 3 unces de vi negre bo, després unguent alth., manteca i oli de carabassa, de cada cosa una unça, i un poc de farina de xeixa sens cendre, lo que serà bastant per lligar lo Empl^o cuyo cataplasma se muderà de tres en tres hores, repetint-se tres vegades.

Si el dolor persevera se compondrà altre empl de rels de melvins bullits amb vi negre bo, sofregits amb manteca o saïm i se mesclarà un poc de farina de xeixa, de tres en tres hores reiterat tres vegades.

Si persevera se farà lo Empl. sgt. Verbena bullida amb vi, un punyat de farina de blat sense cendre i un punyat de fulles i flors de romaní. Tot este temps es beurà aigo de falsia.

Es sinapisme es compon de sa mostassa ben picada, fulles de coa de rave vell, cor de llevat i vinagre fort.

GRANS REVELACIONS CIENTÍFIQUES

L'EFECTE ÒPTIC

Fa poc s'ha fet públic un estudi dels investigadors científics nord-americans Smith Càstor i Josef Pollux de la Universitat Ara-Brama, on es palesa quelcom tan sorprenent com la condició PLANA del planeta TERRA. Revelació científica: LA TERRA NO ÉS RODONA.

Per respecte al "QUINTO SENTENARIO" no havien fet públic abans el descobriment, però la pressió de la comunitat científica mundial no ha permès ajornar més la notícia.

La conclusió és taxativa: TOT ÉS UN EFECTE ÒPTIC.

Aquesta asseveració es fonamenta en els següents experiments i recerques, així com també en investigacions d'alt nivell científic, que, en resum, són:

- 1.- La Terra es coneix com PLA-NETA. Mai no s'ha dit RODO-NETA.
- 2.- Hi ha molts topònims que indiquen clarament la condició plana de la Terra; per exemple:
 CASTELLÓ DE LA PLANA
 LA PLANA DE VIC
 LES PLANES DEL VALLÈS
 PLA DE BAGÈS
 PLA D'URGELL
 PLA DE L'ESTANY
 ES PLA (Fornells)
 PLA DE NA TESA
 JOSEP PLA
- 3.- Els ARQUITECTES, quan projecten, fan PLANS o "PLANOS" (RAE), no CORB o "CURVOS" (RAE). Cada vegada que han volgut fer un CURVO (RAE), la construcció ha estat impossible.
- 4.- Un equip científic es desplaçà al POL NORD i amollà una BOLLA de ferro de CENT QUILOS, I NO ES VA MOURE NI UN PAM.

L'EFECTE ÒPTIC ens enganya, ens confon. Les coses no són com són, són una altra cosa. Exemple: un forat en terra que des de fa dos anys aixafa els amortiguadors del cotxe NO EXISTEIX, és un efecte òptic! És una manifestació metafísica, una suprarrealitat, que cal integrar en la nostra mentalitat limitada i senzilla. Ajut!

VATPLA

EL PLA NETA TERRA, NOM ANTIC.

PROPOSTA NOU NOM: PLA BRUTA

EL PLA BRUTA TERRA

EL PLANOSUCIO TIERRA (RAE)

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Coloma Oliver Fullana. Va morir dia 7 de desembre als 66 anys.

Miquel Capellà Capellà. Ens deixà dia 18 de desembre. Tenia 67 anys.

Pere Vila Verdera. Va morir dia 14 d'octubre a l'edat de 43 anys.

Felip Oliver Oliver. Morí a Pina dia 9 de desembre als 89 anys.

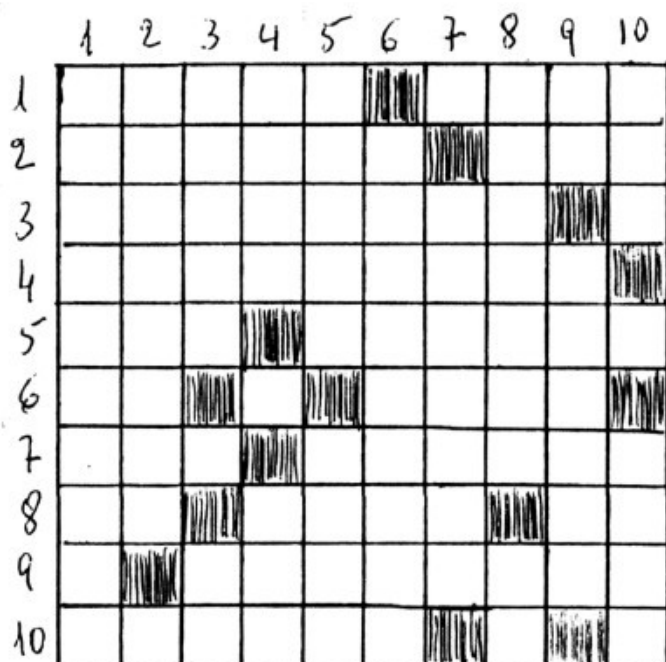
Maria Salleins Puigserver. Va morir dia 26 de desembre a l'edat de 68 anys.

NAIXEMENTS

Aina Sureda Nicolau, filla de Bernat i Bàrbara. Va néixer dia 12 de desembre.

Gerard Mayans Campins, fill de Josep i Catalina. Va néixer dia 21 de desembre.

PASSATEMPS

REFLEXIUQU
ATNJOVPSET
ICUGAQOUTA
EESATINSAR
APUCCLDEYE
LSLISAEQND
UMDECMROEI
RURENRAPSS
JCERSOTASN
LRLAUFRAAO
DITNEDURPC
ACTARUSEMA

Sopa de lletres

Heu de localitzar 10 sinònims de "sensat". Amb les lletres que vos sobranen podreu llegir els dos primers versos d'una cançó popular.

Horitzontals: 1. Malnom d'Algaida. Altre malnom d'Algaida. 2. Evitar, esquivar. Flama, caliu. 3. Girant de la lluna. La primera. 4. Relatiu a les relacions entre els éssers vius entre ells i amb llur medi. 5. No-res, fútil. Cadafal, estrada. 6. Actini. Un romà. Ressona, retrona. 7. Cucurull, cresta. Observaré, contemplaré. 8. Tonalitat, entonació. Pastís típic de Mallorca a base d'ametlles. Porta, condueix. 9. Oxigen. Corregir, verificar. 10. Rascat, gratat. Un. Punt cardinal.

Verticals: 1. Altruista, generós. 2. Discurs, oratòria. La primera. 3. Agregat de diminutes gotes d'aigua suspeses en l'aire. Mil. Abreviatura de senyor (al revés). 4. Regidor. Un. Gepa, protuberància. 5. Endreçat, pulcre (al revés). Carta, plànol. 6. Arruga, plec. 7. Punt de màxim plaer sexual. Pudent, fètid. 8. Agència, despatx. Afirmació. 9. Nota musical. Greix. 10. Espècia d'ànec. Mil. Forma prefixada d'europèu.

Solució a la passada sopa de lletres

Una vegada eliminats els deu sinònims de "beneit", podeu llegir: "Bon dia, lector amic, futur cadàver, futur no-res! Sit tibi terra levis!" (Joan Fuster).

Les solucions als mots encreuats les trobareu a la pàgina 26.

Quan començares a dirigir el Cor Parroquial?

Això fou l'any 1984, en temps del rector Antoni Garau, per animar les celebracions religioses, acompanyats musicalment pels que després formarien la base de l'Orquestrina d'Algaida. Més tard, en temps de D. Antoni Gili, es va consolidar el grup de coral, i des que va venir en Toni Riutort, inclús actuem a noces i comunions, si ens ho demanen.

En Bernat també forma part de l'Orfeó Castelltix des dels seus inicis, i ara n'és el president.

Com començà aquesta altra expressió musical?

L'octubre del 87, n'Antònia Sitjar, aleshores regidora de Cultura, proposà la fundació d'un Orfeó, que poc després ja feu el seu debut amb el seu actual nom per les festes de Sant Honorat de 1988. Érem una cinquantena de cantaires, sota la direcció d'Andreu Julià. Ara hem quedat estabilitzats en devers 40 membres, perquè alguns joves no s'arriben a comprometre. El director actual és en Toni Mulet "Ferrer", que substituï n'Andreu l'any 1990. Ens ha fet millorar en qualitat musical perquè en sap molta, de música; recordem que és un dels millors organers de Mallorca.

Com és l'organització actual de l'Orfeó?

És una associació legal, amb socis estatuts i junta directiva desvinculada dels organismes municipal i parroquial, malgrat que aquest darrer ens cedeix els locals per assajar. L'única vinculació, la tenim amb la Federació de Corals, que ens concedeix una ajuda si participam en les activitats que organitza. També rebem una subvenció del nostre Ajuntament, però ens agradaria més tenir un conveni per actuacions fixes.

Què opines del panorama musical algaiddí?

Crec que fa falta una millor coordinació entre totes les entitats que tenen relació amb la música, com són la Banda, l'Escola de Música, la Coral Parroquial i l'Orfeó Castelltix. Aprofit, ara que s'acosten les eleccions municipals, per convidar tots els partits polítics perquè ho assumeixin en els seus programes, malgrat que el PSM ja ho va proposar fa 4 anys. Aquesta coordinació ja existeix, en certa manera, entre l'Orfeó i la Banda, perquè hem fet actuacions conjuntes.

En Bernat és polifacètic i se'n cuida també d'organitzar els cursets parroquials de catequesi.

Com funcionen aquests cursets?

Fins fa poc la catequesi dels infants quedava interrompuda després de la primera comunió, quan es feia a les Escoles. Ara procuram que després de les Escoles, l'educació moral o religiosa es faci a l'Església i arribi des de 1r d'EGB fins als 18 anys, quan s'accedeix a la majoria d'edat. Aquest programa, el començarem l'any 1990 i prengué força amb la visita pastoral del bisbe Teodor de l'any 1992.

El nostre entrevistat ha estat dos anys membre de l'APA del col·legi Pare Pou i, malgrat no haver nascut al nostre poble, les seves activitats denoten que ha arrelat profundament i se sent algaiddí, o més en concret tanqueter.

No és així?

Sempre he trobat una bona acollida a Algaida, tant d'infant com de major; ara record que quan era petit vaig rompre a pedrades un vidre d'uns planters que hi havia al camí de S'Estació; l'amo no va posar cap denúncia perquè va dir, i tenia raó, que era cosa d'al.lots.

Vols afegir qualche cosa o demanar un desig als Reis?

Vull fer un vot per al futur: que sempre hi hagi curoles a Algaida que servesquin per unir el poble i que tots els infants que ara vénen a catequesi, i tothom en general, vegin complits els seus somnis.

Aquesta ha estat una petita aproximació a les vivències personals d'en Bernat Sureda, que ens va atendre molt amablement un horabaixa que no estava massa fi de salut; per això, i amb més motiu, moltes gràcies.

MIQUELS FIOLET I MOLLETA

UNA XERRADETA AMB...

en BERNAT SUREDA

En Bernat Sureda Canyelles va néixer a Santa Eugènia fa 38 anys i va comparèixer per primer pic a Algaida l'any 1959, quan destinaren son pare com a cap d'estació al nostre poble. Només hi habitaren per espai d'un any, perquè foren testimoni del desmantellament de la línia del tren, que tengué lloc l'any 1960.

Quins records guardes d'aquell temps?

Són una mica difosos perquè era molt petit; però record que l'amo'n Llorenç "Massoles", que llavors feia de dimoni dels cossiers, em donava caramel·los mentre feia jutipiris als autocars que passaven per damunt el terraplé de la nova carretera que estaven desviant per darrera l'Estació, que llavors era ca nostra. També m'aturava a veure omplir sifons al moli d'en Xina, talment com si fos màgia amb aquelles cintes que corrien. I les classes amb Dona Joana, aquella mestre ja major...

Més envant, on anares a escola?

De l'any 1966 al 70 vaig estudiar intern al Santuari de Lluc, on formava part de l'escolania dels Blauets. (D'aquí deu provenir la seva afició al cant). Després, quan ja tenia 14 anys, em passaren al monestir de la Real, per a poder seguir els estudis a l'Institut Ramon Llull.

La segona estada d'en Bernat al nostre poble va coincidir amb la venguda dels M.M. S.S. C.C. que foren nomenats pel bisbe encarregats de l'Església d'Algaida. Els "Bernats", com els coneixia tothom, eren en Bernat Sureda i el seu company en Bernat Alemany, pre-novícis aleshores. Arrossegaren, els "Bernats", tot el jovent del poble, organitzant un caramull d'activitats que molta gent deu recordar. No és així?

Sí, érem joves i teníem molta voluntat a l'hora de fer feina. Organitzàrem festivals de cançó i altres actes a l'antic Teatre Parroquial per subvencionar diverses activitats, com campaments d'estiu, grups de catequesi... Record

que l'actual director d'ES SAIG era un dels alumnes més destacats d'aleshores.

Però la seva vocació religiosa no durà massa anys. Després d'un temps de reflexió, decidí deixar els estudis, l'any 1978, quan feia només 2n de Teologia, és a dir, molt abans de fer els vots perpetus, que es fan a 5è. Després va viure uns anys a Santa Eugènia, fent feina al grup d'Empreses Barceló, on encara segueix, fins que el febrer del 83 es va casar amb na Maciana Ramis "de Son Pujol".

Què opines del celibat?

Crec que això és una opció molt personal, i també que l'Església hauria d'evolucionar i equiparar-se a la societat actual, com feren els protestants al seu moment. Les famílies de religiosos haurien de tenir, per a sobreviure, un sosteniment econòmic de l'Església. Per altra banda, els sacerdots que triassin el celibat podrien ésser destinats als llocs de més risc, com ara Ruanda, o a llocs similars, i així no posarien en perill altres membres familiars.